א) ב"מ ל: ב)[שבת מח. וש"נ] : ג) ב"מ מח. מג: ד) מכות כד. ה) ובתוס' ב"מ מח. ד"ה נתנה לסיטון פי' דסיטון הוא מוכר דבר לח דהיינו יין ושמן והערוך [illegible] סי' סיטון [illegible] הוא המוכר מלקולים רבים במדה גסה :

כגון שנטלה למוד בה, וכדרבה א)דאמר רבה הכישה, נתחייב בה, אימור דאמר רבה בבעלי חיים דאנקטינהו ניגרא ברייתא, כי האי גונא מי אמר? אלא אמר רבא ב)אני וארי שבחבורה תרגימנוה, ומנו ר' זירא, רבא במאי עסקינן כגון שנטלה למוד בה לאחרים ובשואל שלא מדעת קא מיפלגי מר סבר ג)שואל הוי ומר סבר גזלן הוי, גופא אמר שמואל הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב, והני מילי הוא דקיצי דמיה. ההוא גברא דעל לבי טבחא אגבה אטמא דבישרא, בהדי דקא אגבה אתא פרשא מרמא מיניה, אתא לקמיה דרב יימר, חייביה לשלומי דמיה, והני מילי הוא דקיצי דמיה. ההוא גברא דאייתי קארי לפום נהרא, אתו כולי עלמא שקול קרא קרא, אמר להו הרי הן מוקדשין לשמים, אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו, ה"מ הוא דקיצי דמייהו, אבל לא קיצי דמייהו, ברשות מרייהו קיימי, ושפיר אקדיש. ת"ר הלוקח ירק מן השוק וביררו והניחו (ה) אפילו כל היום כולו לא קנה ולא נתחייב במעשר, גמר בלבו לקנותו קנה ונתחייב במעשר; להחזירו אי אפשר שכבר נתחייב במעשר, ולעשרו א"א (ג) שכבר מפחיתו בדמים, הא כיצד? מעשרו ונותן לו דמי מעשר. אמאי משום דגמר בלבו לקנות קנה ונתחייב במעשר? אמר רב הושעיא הכא בירא שמים עסקינן כגון רב ספרא דקיים בנפשיה ודובר אמת בלבבו:

מתני' הסיטון מקנח מדותיו אחת לשלשים יום ובעל הבית אחת לשנים עשר חדש רבן שמעון בן גמליאל אומר חילוף הדברים. חנוני מקנח מדותיו פעמים בשבת, וממחה משקלותיו פעם אחת בשבת, ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל, אמר רשב"ג במה דברים אמורים בלח אבל ביבש אינו צריך וחייב

מר סבר גזלן הוי. וחייב להחזירה ליד הבעלים תימה הא תנן בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיח.) גבי הגונב טלה מן העדר ולא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו ומנו הלאן והיא שלמה פטור וא"ר יוחנן לדעת מנין פוטר שלא לדעת אפילו מנין לא צריך א"כ ה"נ (כ) הכא אף על גב דגזלן הוי כשהחזירה ליד התינוק שלקחה הימנו יהיה פטור אומר ר"י שאני התם דמחזירה למקום המשתמר אבל הכא מאבדה בידים שמוסרה ליד התינוק כדאמרי' לעיל דאבידה מדעת היא :

לעשרו אי אפשר מפני כו'. במעשר ראשון ובמעשר עני אינו מפחיתו דבדמאי מעשרן והן שלו אלא מפחיתו במעשר שני שחייב לאכלו בירושלים ובתרומת מעשר דנותנו לכהן כדאמרי' בפרק בתרא דסוטה (דף מח.) : בירא שמים עסקינן כגון רב ספרא כו'. ואם תאמר כשגמר בלבו לקנות היאך מחזיר וי"ל דמחזיר מדעת המוכר :

כגון שנטלה למוד בה. כלומר מתניתין לאו בבעל הבית ולא בחנווני מוכרי צלוחית מיירי אלא כגון שנטלה למוד בתוכה השמן ואע"ג דלא לדעת (ג) החנווני שלחה, דשמא לא יטלנה, משנטלה מתחייב בה וכדרבה : הכישה. במקל גבי זקן ואינה לפי כבודו מיירי בב"מ (דף ל:) דאע"פ שאינו חייב להחזירה כיון שהכישה נתחייב בה, והשתא איכא לפרושי מודים חכמים לרבי יהודה בשלא נטלה וכו' : אימור דאמר רבה. אי בעי הוה פריך לימא דרבה תנאי היא אלא דעדיפא מינה קפריך : דאנקטה ניגרי ברייתא. הלקיחה פסיעות חיצוניות כלומר הרגילה לברוח ולילך למרחוק ומש"ה נתחייב בה : כגון שנטלה. מיד תינוק : למוד בתוכה לאחרים. שהצלוחית מדה ומדד בה לאחרים : ובשואל שלא מדעת. בעל הצלוחית פליגי : דמר סבר. רבנן גזלן הוי וקייה להתחייב בה עד שתבא (ד) ליד בעלים דבעינן והשיב את הגזילה והשבה ליד תינוק לאו השבה היא והכי אמרי' בהגוזל ומאכיל (ב"ק דף קיח.) הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חייב באחריותו דבעינן דעת בעלים ואין זה דעת בעלים כשמוסרו ליד תינוק : ורבי יהודה סבר שואל הוי. וכי מחזירו למקום שהשאילו מסתמא די והלכך משהחזירו לתינוק פטור והא דאמרי' בהמפקיד (ה) הא דאמר רבא שואל שלא מדעת גזלן הוי היינו לרבנן דהכא ומודים חכמים לרבי יהודה הכי יש לפרש מודים חכמים לר' יהודה היכא דלא נטלה למוד בה לאחרים אפילו נטלה למוד לתינוק והיינו דקתני בזמן שהצלוחית ביד התינוק שלא מדד בה אלא לצורך התינוק ואם כן לא אפקה מרשות בעלים ומש"ה פטור מן הצלוחית. ואית דמפר' לה להא סוגיא לחנווני הרגיל אצלו ומסר לו בעל הבית כבר הפונדיון ושלח בשביל השמן והאיסר ולא שלח ביד בנו כי אם הצלוחית לבדה ובכך הסוגיא פשוטה : והני מילי דקיצי דמיה. (ו) שדמיו קצובים כגון רחיים של פלפלין ושאר כלים קטנים שדרכן לעולם לתת בפשוט פשוט ובנדרים מוקי לה להא דשמואל בתרעא חריפא ובדבר שלוקחין קופצין עליו דאין הנאה למוכר בלקיחתו של זה דהרבה ימצא קופצין ומשום דהנאתו של לוקח היא הוה ליה הלוקח כשואל עליו ומיחייב באונסא ותניא התם בברייתא כוותיה דקתני הנכנסו בהליכה חייב בחזרה פטור מפני שהוא כנושא שכר ונראה בעיני דלאו דוקא נושא שכר דא"כ לא ליחייב באונס אלא בגניבה ואבידה וטעמא משום דקיילי דמיה וזבינא חריפא הוא הרי הוא בנטילה זו כמו לוקח גמור אי נמי כמו שואל שכל הנאה שלו בו : אגבה אטמא. הגביה ירך לקנותה ולראות אם שמנה היא או כחושה : אבל לא קיילי דמיה כו' לא גרסי' : קרא. דלעת : שקול קרא. לקנות : אמר להו הרי הן מוקדשין לשמים. לפי שלא היה יודע ממי ישאל מעותיו היה רוצה לאסרן להם : אין אדם מקדיש כו'. דכי יקדיש איש את ביתו כתיב (ויקרא כז) וה"נ כיון דקיילי דמייהו זכו בהו כדשמואל : ברשותא דמרייהו קיימי. ויכול להקדישן דלא דמי (ז) (לגזלן) דאמרי' (ב"ק סח:) שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו דהכא לאו אדעתא למיגזל שקלינהו אלא לקנותן וכיון דלא קיילי דמייהו לא סמכא דעתייהו דשמא ירצה למכרן ביותר ודעתן להחזירן ומש"ה ברשותא דמרייהו קיימי : הלוקח ירק. חבר מעם הארץ : בירר והניח. ולא גמר לקנות : אינו חייב במעשר. דהא אינו מתכוין אלא לברר היפות אבל גמר לקנות נתחייב מיד לעשרו דמאי ואם רוצה לחזור ממקחו : להחזירו א"א. בלא הפרשת מעשר שכבר נתחייב במעשר ואין חבר מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן : ולעשרו א"א. ואח"כ יחזירו למוכר שהרי מפחיתו בדמים שנתמעט הכילה כדי מעשר : מעשרו ונותן. ללוי ונותן לו דמי מעשר ומחזיר את המותר בעין : אמאי משום דגמר בלבו לקנות קנה ומעשר. בתמיה אמאי, הא אפילו אי קיילי דמייהו יכול להחזירן, וליהדרינהו וליפטר : רב ספרא. הוה קרי קריאת שמע ואמר ליה ההוא גברא הב לי עסקך בכך וכך מעות וסבר דמשום מיעוט דמים הוה שתיק והעלה לו דמים מרובים ולאחר תפלתו לא רצה לקבל אלא במיעוט מעות הראשונות משום דגמר בלבו להקנותו בכך וה"נ גבי מעשר כיון דירא שמים הוא כיון שגמר בלבו זכה במקח ונתחייב (ח) (במעשר) וכי מחזירו כחוזר ומוכר לו דמי :

מתני' הסיטון. הוא חנוני גדול שקונה הרבה יחד ומוכר לחנוונים קטנים : סיטון. חטין בלשון יון ומשום שקונה הרבה חטין ביחד קורא לו סיטון ה) : מקנח מדותיו. בשביל שנקבץ בהן היין והשמן ונקרש לתוכן ומתמעטת המדה ובכלי הלח מוקי לה לקמן : בעל הבית. שאינו מוכר תדיר כסיטון די בפעם אחת בשנה שאינו נדבק בו כל כך : חילוף הדברים. סיטון פעם אחת בשנה דכיון שמוכר תדיר אין המשקה נקרש בתוכו אבל בעל הבית שאינו מוכר תדיר נקרש (ט) ומייבש המשקה בתוכו : החנווני מקנח פעמים בשבת. לפי שתדיר למכור יותר מסיטון ובעל הבית ואתאן לת"ק כך פירשו רבותינו ולא נהירא דא"כ לא ס"ל הכי שהרי הלכה כרשב"ג במשנתנו ועוד דקמסכים בה רשב"ג כדקאמר אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים כו' ועוד אם איתא דפליג עלה אמאי לא קתני שיעוריה כדקתני לעיל אלא נראה דאפילו רשב"ג מודה בחנווני אע"פ שמוכר תדיר דכיון שאינו חייב להעמיד [illegible] נקרש בתוכו יותר : וממחה. מקנח כמו ומחה ה' דמעה מעל כל פנים (ישעיה כה) : משקלותיו. [illegible] : על כל משקל (י) (ומשקל) בכל פעם ופעם [illegible] : במה דברים אמורים. [illegible] : אבל ביבש [illegible]

[illegible]

פירוש רשב"ם העקרי

דבור (כגון שנטלה למוד בה כו') ליתא כל הדבור ומתחיל הדבור כדרבה דאמרינן באלו מציאות גבי השבת אבדה פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד היה זקן ואינה לפי כבודו פטור ואמר רבה הכישה אותו זקן אע"פ שאינה לפי כבודו נתחייב בה להביאה ליד הבעלים [illegible]

קיב א מיי' פי"א מהל' גזילה ואבדה הל' יד סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסג סעיף ב :

קיג ב ג מיי' שם ס"ג הלכה טו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שנט סעיף ה :

קיד ד ה מיי' פ"ד מהל' מכירה הל' יד סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ר סעיף יא :

קטו ו מיי' שם וסמג שם טוש"ע שם סעיף ז :

קטז ז מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה כא :

קיז ח מיי' שם הל' כה :

קיח ט י מיי' פ"ה מהל' מעשר הל' א סמג עשין קלה [טוש"ע י"ד סי' שלא סעיף נה] :

קיט כ ל מיי' פי"ח מהל' גניבה הל' יח סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף ז :

קכ מ נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב :

רבינו גרשום

צלוחית דחנוני היא. אלא אביי בר אבין כו' הכא במאי עסקינן. דפליגי ר' יהודה ורבנן: כגון ששלח בעל הבית ביד בנו צלוחית למוד לו בתוכה. ונטלה החנוני מיד התינוק למוד לו לתוכה דכיון דנטלה מיד התינוק נתחייב באחריותה כדרבה דאמר רבה הכישה במקל להכות חבירו שהיתה תועה וברחה נתחייב באחריותה. ואם שיברה שוב התינוק בחזירה [נתחייב החנווני] לרבנן : מי דמי איסור דאמר רבה. אמאי חייב באחריותה כשהכישה משום דבעלי חיים היא ואינקטה נגרי ברייתא שהבריחה: כי האי גוונא. כשנטלה חנוני: מי אמר. רבה דנתחייב בה : ובשואל שלא מדעת שמדד בה לאחרים שלא מדעת בעל הצלוחית פליגי רבנן סברי שואל הוי ונתחייב באונסיה כל זמן שלא חזרה ביד לבעליה. ור' יהודה סבר שואל שלא מדעת גזלן הוי ואין לו דין שואל ופטור מן האונסין: והני מילי הוא דקיצי דמיה. שידע בכמה הוא נותנו ועל מנת כן הגביהו לקנותו באותן דמים אם יכשר בעיניו. ולהכי כי נאנס ברשות לוקח נאנס אבל אם לא קץ דמים קצובין היה נאנס [illegible]

1 בירא מוכר בגלויות
2 חנוני מוכר בגלויות
3 גוזו ובעין תינוק
4 גוזו ובעין אחרים

[illegible]